

СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Дзиба А. А., кандидат сільськогосподарських наук

Колесніченко О. В., доктор біологічних наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України
orhideya_oncydium@ukr.net

Спадщина як поняття виникла у європейсько-американському контексті, в результаті історичних реконфігурацій у культурних, соціальних, практичних відносинах. Роль спадщини – це збереження об'єктів для майбутніх поколінь через створення записів, списків, каталогів енциклопедичних знімків, намальованих зображень [1]. Спільна спадщина отримується з двох джерел – природного середовища та творіння людини. Проте, ці спадщини скрізь змішуються. Відмічено, що людина може впливати на природу, одночасно жоден артефакт не позбавлений впливу на навколишнє середовище [2]. Термін спадщина почав поширюватись у 1970-х роках у Європі, і протягом 1980-х років все більше розширювався. Об'єднання літераторів свідчать, що спадщиною можуть бути: будівлі, археологія, культурні артефакти, природні ландшафти та рельєфи, дика природа, історичні події або люди, культурні традиції, одяг, мова та звичаї.

Традиційно природна та культурна спадщина розглядалися як відмінні одна від одної, а іноді навіть як антагоністи. Проте перехід від природи до культури не завжди легко визначити: природа може означати все, що існує в природі, тоді як культура включає лише предмети, створені людиною. Однак спадщина є набагато складнішим поняттям, у якому природна та культурна спадщина тісно взаємопов'язані і, значною мірою, нероздільні. Нині зростає визнання цінності як природної спадщини Європи, так і її культурної спадщини, не лише через їхню власну внутрішню цінність, але й через важливу роль, яку вони можуть відігравати в сучасному суспільстві та у сталому розвитку країн [3].

Вторгнення російських військ на півночі та сході України, а також стихійні лиха поставило під загрозу частину природоохоронних територій у таких основних середовищах існування: Національні природні парки, заказники, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва. З метою визначення об'єктів культурної та природної спадщини в польових умовах визначали унікальні

насадження, як зразки культурної спадщини та оцінювали дерева понад 100 років за їхніми розмірами, середовищем існування та впливом на ландшафт, як зразки культурної та природної спадщини щоб розробити стратегії збереження та управління. Дерева спадщини (англ. Heritage trees) – мають естетичний вигляд та виняткове значення (особлива архітектоніка крони), створюють характерний ландшафт, можуть зростати у групах та гаях, мати історичну та або культурну цінність, рідкісні, улюблені пам'ятки місцевих громад, можуть бути пов'язані з особливо важливими подіями чи відомими людьми [4]. До унікальних насаджень ми віднесли алеї, рядові посадки, групи, солітери та кільце, що створені із дерев віком близько або понад 100 років, або мають особливу естетичну цінність для ландшафта, або влаштовані із рідкісних видів деревних рослин. Дослідивши 82 охоронних об'єктів Українського Полісся виявлено, що унікальні насадження та найбільша частка дерев спадщини, незважаючи на їх відносно невеликі розміри та обмежений простір для зростання, зосереджено у 32 парках-пам'ятках садово-паркового мистецтва Українського Полісся, що створені протягом трьох століть. Серед автохтонних вікових, багатовікових та стародавніх та екзотичних вікових дерев є великі з довгою очікуваною тривалістю життя та потенціалом для збільшення біомаси, які суттєво впливають на ландшафт.

Для збереження та охорони спадщини, слід проводити інвентаризацію екологічних, фауністичних, флористичних багатств, яка буде стосуватись відновлення біорізноманіття, природи та ландшафтів, зазначаючи сферу інвентаризації на регіональному рівні.

З метою збереження природної та культурної спадщини слід підвищити екологічну обізнаність мешканців міст та селищ. Природна та культурна спадщина заповідних парків можуть сприяти культурній самобутності та розвитку громад.

Список використаних джерел

1. Harrison, R., DeSilvey, C., Holtorf, C., Macdonald, S., Bartolini, N., Breithoff, E., Fredheim, H., Lyons, A., May, S., Morgan, J., Penrose, S., Högborg, A. & Wollentz, G. (2020). Heritage as future-making practices. In *Heritage Futures: Comparative Approaches to Natural and Cultural Heritage Practices*, 20-50. <https://doi.org/10.2307/j.ctv13xps9m.8>.
2. Lowenthal, D. (2005). Natural and cultural heritage. *International Journal of Heritage Studies*, 11(1), 81-92. <https://doi.org/10.1080/13527250500037088>.
3. Sundseth, K. (2019). *Natural and Cultural Heritage in Europe: Working together within the Natura 2000 network*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
4. Дзиба, А. А. (2021). Унікальні дерева охоронних територій Українського Полісся. *Науковий вісник НЛТУ України*, 31(6), 16-25.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025